

Валентин Троцюк у фільмі "Нам дзвони не грали, коли ми вмирали". 1991.

Валентин ТРОЦЮК:

"Залишуся актором назавжди..."

Актор театру і кіно. Знімався у фільмах: "Ранкове шосе" реж. В.Федосов, "Диво в краю забуття" реж. Н.Мотузко, "Ті, що летять крізь зірки" реж. Я.Бунь, "Напередодні" реж. М.Мащенко, "Доля чекіста" реж.С.Бойко, "Поза межами болю" реж. Я.Лупій, "Шанс" реж. В.Василенко, "Злочин з багатьма невідомими" реж. О.Бійма, "Чорна пантера та Білий медвідь" реж. О.Бійма, "Страшна помста" реж. Є.Солнцев, "Місяцева зозулька" реж. С.Дудка, "Камінна душа" реж. С.Клименко, "Кому вгору, кому вниз" реж. С.Клименко, "Любов до ближнього" реж. М.Рашеев, "Все перемагає любов" реж. М.Мащенко, "Господи, прости нас

грішних" реж. А.Войтецький, "Фучжоу" реж. М.Ілленко, "Сьомий маршрут" реж. М.Ілленко, "Нам дзвони не грали, коли ми вмирали" реж. М.Федюк, "Амур і Демон" реж. М.Федюк, "Спасибі за те, що ти є" реж. О.Петровська, "Звір, що виходить із моря" реж. В.Жалакавічюс. Серед вистав: "Гніздо глухаря" (Театр Радянської Армії у Львові), "Сержанте, мій постріл перший", "На Молдаванці музика грала" (Київський театр драми і комедії), "Конотопська відьма", "Прощання в червні", "Санаторійна зона", "Жіночий стіл в мисливській залі", "Пам'ять", "Лісова пісня" та ін. (Український драматичний театр імені І.Франка).

"Є люди, які самі себе майструють, - фанатично, цілеспрямовано, егоїстично - люди Власної долі.

Є люди, які одного ранку прокидаються щасливими, відомими, або забутими, зруйнованими, хоча напередодні не сподівалися цього - люди Невласної долі.

Валентин - людина не Власної і не Чужої, а просто - Долі. Тому з ним і легко, і важко, і небезпечно, і надійно, бо - щаслива його Доля чи не щаслива - хто зна... але саме через нього, свідомо чи підсвідомо, режисери, партнери, глядачі спілкуються з колом, яке сягає своїми межами таємних вимірів життя. На жаль, спілкуються не так часто, як це могло б бути і, може, саме тому хочеться звернутися до Валентиної Долі й попросити її, аби вона змінила для нього час випробувань - на час втілень.

З надією на майбутню роботу з людиною Долі - режисер Михайло Ілленко".

- Скажіть, будь ласка, Ви мріяли в дитинстві стати артистом?

- Ви не повірите, але це так! Я завжди хотів когось "передати", саме "передати" і зробитися тим, кого я хотів "передати". Спочатку це було органічне копіювання людини, тварини або птаха. Потім перейшло до іншої стадії, я піднявся "щаблем" вище і почав копіювати чи "передавати" близьких мені людей: дідуся, бабусю, маму, тата, тітку, молодшого брата Сашка, сусідів, вчителів, а також директорів

освітньої, музичної, спортивної шкіл. Звичайно, друзів, з якими бігав по садках, закохувався у найгарнішу дівчину... Ми з ними були, як тепер кажуть, "крутые ребята", і грали здебільшого "Бітлз", що подобалося усім, а найдужче - нам самим! Ті часи мені згадуються чимось теплим і чистим. Так воно й було: цнотливий перший поцілунок, почуття, а найголовніше - думки у мене і моїх друзів були чисті й чисті помисли... І тепер, коли ми зустрічаємось у нашому рідному містечку Володимирі-Волинському, нам добре разом. Не має значення, що хтось із нас грає на скрипці у ресторані, інший відбув строк і тепер є чудовим сім'янином, а третій грає у футбол. А я ось подався в артисти. Усіх нас об'єднала спільна муза - це були "Бітлз"! Дай Боже нашим дітям, щоб у них так гарно, чисто і чесно по відношенню до своїх рідних і друзів велося, як у нас! (Ось такий ліричний, але й життєвий, вийшов відступ). А тепер відповідаю на Ваше запитання по суті - чи мріяв стати артистом? Артистом - ні, ніколи! Актором - так! Це приходить з роками. Я вважаю, що професія актора у мільйони разів важча за професію артиста. Не хочу нікого ображати, але наведу приклад. Виходить на сцену артист, скажімо, естрадного розмовного

жанру і працює десяток хвилин, а актор у виставі чи фільмі грає годинами. Зрозуміло, це відносний показник і не можна вимірювати мистецтво хвилинами чи годинами. Але ви не зможете не погодитись зі мною, що набагато важче, навіть фізично, витримати на сцені дві години, а треба ще й передати психологічний образ свого персонажа так, аби глядач сліdkував і переживав разом з Вами, затамувавши подих, сміявся чи плакав, а потім сказав по закінченні: "Так тільки в кіно (або на сцені) буває..." Скажіть, Ніно, чи це не образливо? Ні, відповім я, і ще раз ні! Якщо фільм або виставу глядач не схвалює, він просто піде шукати інших розваг і переживань, і буде правий. Це ні в якому разі не означає, що я не поважаю своїх колег по професії, але, як вчили мене мама і тато - причину негараздів треба шукати тільки в самому собі. Так і в нашій акторській професії - якщо ти не зміг заразити своїми почуттями залу, якщо твої переживання й емоції не сколихнули асоціативний ряд глядачів - чесно скажи собі: "Ти - поганий актор". Я порівнюю професію актора з професією балерини. В балеті більша фізична віддача, а в театрі справжній актор психологічно витрачає не менше сил. Прошу вибачення за таку довгу

відповідь на запитання, а також вибачаюсь перед колегами суміжних мистецьких професій - але я дуже люблю свою професію актора, завжди мріяв стати актором і пишаюсь, що ним став.

- Добре, що Ви так поціновуєте свою професію, але зараз Ви безробітний, чим же пишатися?

- Мистецтво, як і життя, поділяється на "чорні" і "білі" періоди. Моя життєва позиція така: можна працювати на сцені і зніматися в кіно, але не бути актором. Робити вигляд, що ти начебто актор. А можна не грати на сцені і залишатися актором. Це залежить від періоду. У "білому" періоді головне - не заспокоїтись, не спочити на лаврах, зупинившись на досягнутому, або, як кажуть у нас на Західній Україні - не скурвитись. Якщо ж це "чорний" період - потрібно намагатися набрати якомога більше компонентів для своєї акторської "кухні". Це і життєві ситуації, в які потрапляєш, зустрічі з цікавими людьми, художні виставки, книги, театральні вистави... Одним словом, творча людина знайде, в який спосіб задовольнити свої інтереси, заповнити "чорний" період. Головне, як мені здається, "не сваритись в собственном соку", не розтринькати те, що набрав, щоб, коли настане "білий" період, зустріти його в добром фізичному і моральному стані і віддати усе, здобуте тобою, - людям. Борис Олійник писав: "Віддай усе, що взяв - і освятись". "Білий" період приходить тільки тоді, коли віриш у свої сили, віриш у свою долю, щастя, планиду і, врешті-решт, у випадок. У художника чи скульптора є під рукою фарба або глина, у актора - нічого, крім тексту. І тільки його життєвий досвід, власні переживання, нервовий, психологічний стан, який він має настроїти, як музикант свій інструмент; ну, звичайно, ще голос і пластика... на перший погляд майже нічого, а якщо розібратися, дуже багато потрібно, щоб бути професійним актором.

- Кого Ви вважаєте своїм вчителем?

- Для мене це нелегке запитання. Спробую розповісти з початку. Чотири роки моїм керівником курсу у театральному інституті імені Карпенка-Карого був народний ар-

Валентин Троцюк у фільмі "Фучжоу". 1995.

тист України Дмитро Франько, мій перший вчитель. Він часто казав нам: "Навчити не можна, можна - навчитися". І я навчився.

Після інституту я пішов працювати до львівського театру Радянської Армії. Перша роль була у виставі "Спадщина" Сафронова. Так сталося, що актор, який грав у ній головну роль, перейшов до іншого театру, і мене терміново вводили у спектакль. Це робив відомий, талановитий актор, народний артист України Б.М.Чинкін. Я вивчив текст, прийшов на репетицію і почав грати, як вчили в інституті. Борис Михайлович зупинив мене, і сказав: "Ти все вмієш: тримати ситуацію, вести діалог з партнером, навіть текст напам'ять знаєш. Ось тільки тебе не навчили одного - слухати партнера. Потрібно вчитись". Таким був мій другий вчитель, і я вчився.

Переїхав до Києва працювати у Театр драми і комедії. Знову терміново вводять мене на головну роль у виставі Володарського "Сержанте, мій постріл перший". Знову це робить дуже талановитий актор Борис Романов. На першій репетиції я чую від нього: "Валентине, все гаразд, але це нікуди не годиться (він завжди мав добре почуття гумору), - нічого не "грай", не "роби образ", а просто будь самим собою, таким, як у житті". І знову я вчився - у свого третього вчителя...

На превеликий жаль, нікого з цих людей вже немає в живих. Світла пам'ять! Вклоняюсь і дякую вам, талановиті і добрі мої вчителі!

Коли я вже працював у театрі імені І.Франка, мене запросили на зйомки у фільмі "Ранкове шосе" (режисер В.Федосов) на Одеську кіностудію. Тут мені знов-таки пощастило, тому що моїм партнером був Родіон Нахапетов. В перший знімальний день, після репетиції нашої сцени він схопився за голову... Я його заспокоюю: "Не хвилюйтесь, це ж була репетиція, а зараз буде гра, треба тільки "включитись"". "Та Вам не "включитись", а "відключитись" треба", - відповів Родіон. І як терпляче вчив мене професії кіноактора! Буквально на прикладі кожної сцени пояснював, що таке кіномізансцена, крупний та середній плани, яким об'єктивом знімають. Я був йому дуже вдяч-

Валентин Троцюк у фільмі "Фучжоу". 1995.

ний за науку. Ось іще один вчитель.

На зйомках фільму Михайла Ілленка "Фучжоу", де я виконував роль художника Ботічеллі, мені було так цікаво, ніби-то я не знімався, а вчився. Перша репетиція: "Це вже партер". Третя: "Це вже перший ряд, а тепер дай мізансцену і виходимо на кінокамеру". Знов-таки - це була для мене велика школа і був чудовий вчитель. Відверто кажучи, працюючи з усіма режисерами, акторами-партнерами по сцені чи в кіно, які б вони не мали наміри щодо мене, добрі чи погані - я намагався збагатити особистість, індивідуальність Валі Троцюка, і скільки буду жити, дякуватиму Богові й долі, яка звела мене з талановитими, геніальними людьми.

- Розкажіть про Вашу роботу в театрі імені І.Франка...

- Про театр імені І.Франка можна було б написати окрему статтю, і не тому, що там я працював довше, ніж у інших театрах до цього. Справа в іншому - цей період роботи був найпліднішим у моєму творчому житті - і це не красиві слова, а щира правда. Саме тут сталося найголовніше, що може відбуватися з актором: або він є, або його немає. Можу відверто сказати - я здійснився, як актор. Це і не могло бути інакше, адже я працював з та-

кими режисерами, як В.Козьменко-Делінде, М.Нестантінер, І.Афанасьєв, В.Раєвський, Б.Ерін, В.Оглоблін і, звичайно, С.Данченко. Хіба не найкраща школа акторської майстерності - робота з режисерами, кожен з яких мав неповторний творчий почерк та індивідуальність? Мені потрібно було тільки брати усе, що вони давали, що я й намагався робити. Наскільки ж мені це вдалося, нехай судить глядач.

Також мені пощастило з партнерами по сцені. Спілкування з ними приносило незрівнянне задоволення. Вклоняюсь усім, хто створював цю творчу атмосферу на сцені - Богдану Ступці, Валерію Івченку, Ларисі Хоролець, Анатолію Хостікоеву, Богдану Бенюку, Поліні Лазовій, Наталії Сумській. Дай Боже їм хороших ролей! Особливо хотілося би вклонитися і подякувати Сергію Володимировичу Данченку, який був для мене не тільки режисером, а й за батька (що, на жаль, дуже рано пішов із життя). Багато він дав мені, хоча, якщо чесно зізнатись, я не завжди прислухався до його порад. Скажіть, Ніно, як же, працюючи з такими людьми, можна не стати актором? Ось я і став актором і залишусь ним назавжди...

Інтерв'ю взяла Ніна Максимова